

OBSAH:

KAPITOLA 1. ZÁKLADY TEORIE FINANČNÍHO TRHU

1.	Úvod do studia teorie finančního trhu	15
1.1.	Finanční systém a jeho funkce	15
1.2.	Vzájemné vztahy ekonomického a finančního systému	17
1.2.1.	Základní toky v ekonomickém systému	17
1.2.2.	Druhy trhů působících v ekonomickém systému	19
1.3.	Typy finančních transakcí	22
2.	Vymezení finančních investic a jejich základní charakteristika	26
2.1.	Základní rozdělení investic	26
2.1.1.	Finanční investice	26
2.1.2.	Reálné investice	27
2.2.	Finanční aktiva	27
2.2.1.	Druhy finančních aktiv	28
2.2.2.	Proces tvorby a užití finančních aktiv	29
3.	Členění finančního trhu	31
3.1.	Peněžní trh	32
3.1.1.	Trh krátkodobých úvěrů	33
3.1.2.	Trh krátkodobých cenných papírů	33
3.2.	Kapitálový trh	33
3.2.1.	Trh dlouhodobých úvěrů	33
3.2.2.	Trh dlouhodobých cenných papírů	34
3.3.	Trhy s cizími měnami	34
3.3.1.	Trhy devizové	34
3.3.2.	Trhy valutové	34
3.4.	Trhy drahých kovů	35
4.	Struktura trhu cenných papírů	35
4.1.	Trhy primární a sekundární	35
4.1.1.	Primární trhy cenných papírů	36
4.1.2.	Sekundární trhy cenných papírů	36
4.2.	Trhy veřejné a neveřejné	36
4.2.1.	Veřejné trhy cenných papírů	36
4.2.1.1.	Veřejné trhy primární	37
4.2.1.2.	Veřejné trhy sekundární	38
4.2.1.2.1.	Veřejné sekundární organizované trhy	38
4.2.1.2.2.	Veřejné sekundární neorganizované trhy	40
4.2.2.	Neveřejné trhy cenných papírů	40
4.2.2.1.	Neveřejné trhy primární	40
4.2.2.2.	Neveřejné trhy sekundární	40

5.	Efektivnost fungování finančních trhů	41
5.1.	Ideální (dokonalý) trh	41
5.2.	Efektivní trh	41
6.	Faktory integrace jednotlivých segmentů finančního trhu	41

KAPITOLA 2. FINANČNÍ INSTITUCE, JEJICH PRODUKTY A SLUŽBY

1.	Kategorizace podnikatelských subjektů finančního trhu	43
2.	Obchodní /komerční/ banky	44
2.1.	Bankovní systém /bankovní soustava/	44
2.2.	Centrální banka a její působení v rámci bankovního systému	45
2.2.1.	Význam centrální banky a její poslání	45
2.2.2.	Funkce centrální banky	45
2.2.2.1.	Makroekonomická funkce centrální banky	45
2.2.2.1.1.	Měnová /monetární/ politika	46
2.2.2.1.2.	Emise hotovostních peněz	46
2.2.2.1.3.	Devizová činnost	46
2.2.2.2.	Mikroekonomická funkce centrální banky	46
2.2.2.2.1.	Regulace obchodních bank a provádění bankovního dohledu	46
2.2.2.2.2.	Působení jako „banka bank“	47
2.2.2.2.3.	Působení jako „banka státu“ (vlády)	48
2.2.2.2.4.	Reprezentace státu v měnové oblasti	48
2.2.3.	Nástroje monetární politiky centrální banky	48
2.2.3.1.	Nepřímé nástroje monetární regulace	49
2.2.3.1.1.	Diskontní nástroje centrální banky	49
2.2.3.1.2.	Obchody na volném trhu	51
2.2.3.1.3.	Povinné minimální rezervy	52
2.2.3.1.4.	Konverze a swapy cizích měn	53
2.2.3.1.5.	Intervence ve prospěch (v neprospěch) devizového kurzu	53
2.2.3.2.	Přímé nástroje monetární regulace	54
2.2.3.2.1.	Pravidla likvidity	55
2.2.3.2.2.	Úvěrové kontingenty	55
2.2.3.2.3.	Úrokové limity (úrokové stropy)	56
2.2.3.2.4.	Povinné vklady	56
2.3.	Funkce obchodních bank a podstata jejich činnosti	56
2.3.1.	Funkce obchodních bank	56
2.3.2.	Zásady činnosti obchodních bank	57
2.3.3.	Vymezení pojmů „bankovní operace“, „bankovní obchody“ a „bankovní produkty“	58
2.3.3.1.	Bankovní operace	58
2.3.3.2.	Bankovní obchody	58
2.3.3.3.	Bankovní produkty	58
2.4.	Jednotlivé druhy bankovních produktů a jejich systemizace	59
2.4.1.	Úvěrové bankovní produkty	59

2.4.1.1.	Peněžní bankovní úvěry a půjčky	60
2.4.1.1.1.	Kontokorentní úvěr	61
2.4.1.1.2.	Lombardní úvěr	61
2.4.1.1.3.	Eskontní úvěr	62
2.4.1.1.4.	Malé osobní a spotřební úvěry	62
2.4.1.1.5.	Emisní půjčka	63
2.4.1.1.6.	Hypoteční úvěr	63
2.4.1.2.	Závazkové úvěry a záruky	64
2.4.1.2.1.	Akceptační úvěr	64
2.4.1.2.2.	Avalový (ručitelský) úvěr	64
2.4.1.3.	Speciální finančně úvěrové produkty	65
2.4.1.3.1.	Factoring	65
2.4.1.3.2.	Forfaiting	65
2.4.1.3.3.	Finanční leasing	66
2.4.2.	Vkladové (depozitní) bankovní produkty	66
2.4.2.1.	Nákupy vkladů od klientů obchodních bank	66
2.4.2.1.1.	Vklady na bankovních účtech	67
2.4.2.1.2.	Vklady na vkladních knížkách	69
2.4.2.1.3.	Speciální druhy úsporných vkladů	69
2.4.2.2.	Emise bankovních dluhopisů	70
2.4.2.2.1.	Vydávání depozitních certifikátů	71
2.4.2.2.2.	Vydávání vlastních směn	71
2.4.2.2.3.	Emitování bankovních obligací	71
2.4.2.2.4.	Emitování hypotečních zástavních listů	71
2.4.3.	Ostatní druhy bankovních produktů	72
2.5.	Bankovní obchody komerčních bank na mezibankovním trhu	72
2.5.1.	Mezibankovní obchody uzavírané mezi obchodními bankami	72
2.5.2.	Mezibankovní obchody mezi obchodními bankami a bankou centrální	73
2.6.	Obchody komerčních bank s cennými papíry prováděné na sekundárním trhu	74
3.	Nebankovní spořitelní instituce	74
3.1.	Spořitelní a úvěrní družstva	75
3.2.	Ostatní druhy nebankovních spořitelních institucí	75
4.	Pojišťovací instituce	76
4.1.	Pojišťovny	76
4.1.1.	Rozdělení pojišťoven z hlediska šíře zaměření jejich činnosti	76
4.1.1.1.	Pojišťovny specializované	77
4.1.1.2.	Pojišťovny univerzální	77
4.1.2.	Rozdělení pojišťoven z hlediska jejich právní formy	77
4.1.2.1.	Pojišťovny s právní formou akciových společností	77
4.1.2.2.	Vzájemné pojišťovny	77
4.1.2.3.	Státní pojišťovny	78
4.1.3.	Rozdělení pojišťoven z hlediska směrnic Evropské unie	78
4.1.3.1.	Pojišťovací společnosti životních pojištění	78

4.1.3.2.	Pojišťovací společnosti neživotních pojištění	79
4.2.	Penzijní fondy	80
4.2.1.	Penzijní pojištění	80
4.2.2.	Penzijní připojištění	81
5.	Instituce kolektivního investování	81
5.1.	Investiční a podílové fondy	82
5.1.1.	Kolektivní investování prostřednictvím investičních fondů	82
5.1.2.	Kolektivní investování prostřednictvím podílových fondů	83
5.2.	Investiční a podílové fondy uzavřeného a otevřeného typu	83
5.2.1.	Investiční a podílové fondy uzavřeného typu	83
5.2.2.	Investiční a podílové fondy otevřeného typu	83
6.	Ostatní podnikatelské subjekty působící na finančním trhu	84

KAPITOLA 3. ÚROKOVÉ SAZBY A JEJICH VÝZNAM V TRŽNÍ EKONOMICE

1.	Funkce úrokových sazeb ve finančním a ekonomickém systému	85
2.	Teorie úrokových sazeb	86
2.1.	Klasická teorie úrokových sazeb	86
2.2.	Úroková teorie preference likvidity	89
2.3.	Úroková teorie zapůjčitelných fondů	92
2.4.	Úroková teorie racionálního očekávání	96
3.	Vzájemné vazby jednotlivých druhů úrokových sazeb	97
3.1.	Úrokové sazby vyhlášené centrální bankou	98
3.2.	Mezibankovní úrokové sazby	98
3.3.	Tržní úrokové sazby	100
3.3.1.	„Prime rate“ úrokové sazby	100
3.3.2.	Standardní tržní úrokové sazby	100
4.	Mechanismus regulace úrokových sazeb	100

KAPITOLA 4. TEORIE FINANČNÍCH INVESTIC

1.	Vymezení pojmu „investice“, jejich rozdělení a základní charakteristika	101
1.1.	Základní rozdělení investic	101
1.1.1.	Charakteristika finančních investic	101
1.1.2.	Charakteristika reálných investic	101
2.	Nabídka a poptávka na trzích finančních investičních instrumentů	102
2.1.	Nabídka finančních investičních instrumentů	102
2.2.	Poptávka po finančních investičních instrumentech	103
2.2.1.	Faktor bohatství	103
2.2.2.	Faktor kvality investičního prostředí	104

3.	Základní faktory investiční strategie z pohledu investora	105
3.1.	Výnosnost	105
3.1.1.	Hodnocení výnosnosti finančních investic	106
3.1.2.	Statické metody hodnocení výnosnosti finančních investic	107
3.1.2.1.	Ukazatele nominální výnosnosti	107
3.1.2.2.	Ukazatele reálné výnosnosti	112
3.1.3.	Dynamické metody hodnocení výnosnosti finančních investic	113
3.1.3.1.	Princip diskontování budoucích příjmů na současnou hodnotu	113
3.1.3.2.	Způsoby zapracování vlivu inflace do výpočtů výnosnosti finančních investic	115
3.1.3.3.	Využití dynamických metod při přípravě finančních investic	115
3.1.3.3.1.	Metoda čisté současné hodnoty	116
3.1.3.3.2.	Metoda vnitřní míry výnosu (metoda vnitřního výnosového procenta)	120
3.2.	Rizikovitost	122
3.2.1.	Druhy investičního rizika	122
3.2.2.	Způsoby predikce rizikovitosti finančních investic	124
3.2.3.	Stanovení rizikovitosti pomocí směrodatné odchylky od očekávané výnosnosti	124
3.2.4.	Diverzifikace investičního portfolia	126
3.3.	Likvidita	129
4.	Vzájemná provázanost investičních faktorů a jejich vliv na investora	129

KAPITOLA 5. FINANČNÍ INVESTIČNÍ INSTRUMENTY

1.	Finanční nástroje investičního a neinvestičního charakteru	133
1.1.	Finanční investiční instrumenty	134
1.2.	Finanční instrumenty neinvestičního charakteru	136
2.	Základní druhy finančních investičních instrumentů (cenných papírů)	136
3.	Základní aspekty právního vymezení cenných papírů	139

KAPITOLA 6. ZÁKLADNÍ /KLASICKÉ/ CENNÉ PAPIŘY

1.	Vymezení základních /klasických/ cenných papírů	141
1.1.	Členění klasických cenných papírů z hlediska délky jejich životnosti	141
1.1.1.	Cenné papíry peněžního trhu	141
1.1.2.	Cenné papíry kapitálového trhu	142
1.2.	Členění klasických cenných papírů na majetkové cenné papíry a dluhopisy	142
1.2.1.	Majetkové cenné papíry	142
1.2.2.	Dluhopisy	142
2.	Podnikové (korporační) akcie	143
2.1.	Základní druhy akcií, jejich vlastnosti a s nimi spojená práva	143
2.1.1.	Kmenové (obyčejné) akcie	143

2.1.2.	Prioritní (preferenční) akcie	144
2.2.	Základní faktory ovlivňující vývoj na akciových trzích	145
2.2.1.	Faktory makroekonomické	145
2.2.1.1.	Vývoj reálného výstupu ekonomiky v dlouhém a středním období	145
2.2.1.2.	Fiskální politika vlády	146
2.2.1.3.	Peněžní nabídka	146
2.2.1.4.	Úrokové sazby	147
2.2.1.5.	Inflace	147
2.2.1.6.	Mezinárodní pohyb kapitálu	148
2.2.1.7.	Schodky a nerovnováha	148
2.2.1.8.	Enové regulace a černý trh	148
2.2.1.9.	Ekonomické a politické šoky	149
2.2.1.10.	Korupce, hospodářská kriminalita a právní systém	149
2.2.2.	Faktory odvětvové (oborové)	149
2.2.2.1.	Citlivost odvětví na hospodářský cyklus	149
2.2.2.1.1.	Odvětví cyklická	150
2.2.2.1.2.	Odvětví neutrální	150
2.2.2.1.3.	Odvětví anticyklická	150
2.2.2.2.	Tržní struktura odvětví	150
2.2.2.3.	Způsoby vládní regulace v odvětví	150
2.2.2.4.	Očekávání budoucího vývoje odvětví	151
2.2.3.	Faktory vztahující se k akciím konkrétních akciových společností	151
2.2.3.1.	Kvalita jednotlivých akciových společností	151
2.2.3.2.	Likvidita jednotlivých emisí akcií	152
2.3.	Vnitřní hodnota akcie	152
3.	Dluhopisy	153
3.1.	Model zapůjčitelných fondů	153
3.2.	Základní druhy (klasických) dluhopisů	156
3.2.1.	Krátkodobé dluhopisy	157
3.2.2.	Dlouhodobé dluhopisy (obligace)	157
3.2.2.1.	Členění obligací z hlediska časové ohraničenosti jejich životnosti, resp. délky jejich splatnosti	158
3.2.2.2.	Členění obligací z hlediska způsobu výplaty výnosů spojených s jejich držbou	159
3.2.2.3.	Členění obligací z hlediska zajištěnosti či nezajištěnosti finančních nároků jejich držitelů	160
3.2.2.4.	Členění obligací z hlediska existence zvláštních práv buď emitenta nebo jejich držitelů	160
3.2.2.5.	Členění obligací z hlediska jejich denominace a upisování na domácích a zahraničních trzích	161
3.3.	Základní faktory ovlivňující vývoj na dluhopisových trzích	161
3.3.1.	Faktory makroekonomické	162
3.3.1.1.	Očekávané změny ve vývoji reálného výstupu ekonomiky ve středním resp. krátkém období	162
3.3.1.2.	Fiskální a monetární politika	164
3.3.1.3.	Očekávaný vývoj úrokových sazeb	165
3.3.1.4.	Změny v očekávané inflaci	166

3.3.1.5.	Příliv, resp. odliv zahraničního kapitálu	166
3.3.1.6.	Faktory kvality investičního prostředí	167
3.3.2.	Faktory vztahující se k jednotlivým emisím dluhopisů	167
3.3.2.1	Úročení dluhopisů z hlediska délky jejich splatnosti	167
3.3.2.2.	Kategorizace jednotlivých druhů emitentů z hlediska možnosti vzniku jejich insolvence	168
3.3.2.2.1.	Státní dluhopisy	169
3.3.2.2.2.	Komunální dluhopisy	169
3.3.2.2.3.	Bankovní dluhopisy	169
3.3.2.2.4.	Podnikové (korporační) dluhopisy	169
3.3.2.3.	Faktor rizikovosti možné insolvence konkrétního emitenta dluhopisů	170
3.3.2.4.	Faktor likvidity dluhopisů	172
3.3.3.	Vzájemné působení jednotlivých faktorů při formování tržních úrokových sazeb dluhopisů	173
3.4.	Vnitřní hodnota dluhopisu	173
3.4.1.	Vnitřní hodnota obligací s fixní úrokovou sazbou	174
3.4.2.	Vnitřní hodnota obligací s variabilní úrokovou sazbou	176
3.4.3.	Vnitřní hodnota diskontovaných dluhopisů	177
IV 4.	Vývoj na finančním trhu v jednotlivých fázích hospodářského cyklu	177

KAPITOLA 7. CENNÉ PAPIRY FONDŮ KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ

1.	Základní vymezení cenných papírů fondů kolektivního investování	181
2.	Akcie investičních fondů	181
2.1.	Vlastnosti akcií investičních fondů uzavřeného typu	181
2.2.	Vlastnosti akcií investičních fondů otevřeného typu	183
3.	Podílové listy podílových fondů	183
3.1.	Vlastnosti podílových listů podílových fondů uzavřeného typu	184
3.2.	Vlastnosti podílových listů podílových fondů otevřeného typu	184
4.	Společné aspekty investic do cenných papírů fondů kolektivního investování	185
4.1.	Zaměření investic a skladba investičního portfolia	185
4.1.1.	Fondy peněžního trhu	186
4.1.2.	Fondy akciové	186
4.1.3.	Fondy dlouhodobých dluhopisů (obligací)	186
4.1.4.	Fondy derivátové	186
4.1.5.	Fondy indexové	186
4.1.6.	Fondy garantované	187
4.1.7.	Fondy fondů (střešní fondy)	187
4.1.8.	Fondy reálných aktiv	187
4.1.9.	Ostatní druhy fondů	187
4.2.	Legislativní vymezení maximální přípustné rizikovosti investic prováděných fondem	187
4.2.1.	Standardní fondy	188

4.2.2.	Speciální fondy	188
4.3.	Tuzemská, resp. zahraniční orientace investic	188
4.4.	Způsob nakládání s dosaženým hospodářským výsledkem	188
4.4.1.	Fondy důchodové (příjmové)	189
4.4.2.	Fondy růstové	189
4.4.3.	Fondy vyvážené	189
4.5.	Aktivní, resp. pasivní správa investičního portfolia	189
4.5.1.	Fondy s aktivní správou portfolia	189
4.5.2.	Fondy s pasivní správou portfolia	190
4.6.	Faktor možného časového omezení doby existence fondů	190
4.7.	Ostatní významné vlastnosti fondů kolektivního investování	190

KAPITOLA 8. FINANČNÍ DERIVÁTY

1.	Vymezení promptních a termínových obchodů	191
1.1.	Promptní obchody	191
1.2.	Termínové obchody	191
1.3.	Vzájemné vztahy promptních a termínových obchodů	192
2.	Základní druhy spekulace a hedgingu (zajištění)	192
2.1.	Základní druhy spekulace	193
2.1.1.	Spekulace na vzestup kurzu	194
2.1.2.	Spekulace na pokles kurzu	194
2.2.	Základní druhy hedgingu	194
3.	Základní typy finančních derivátů a jejich systemizace	194
4.	Termínové kontrakty typu forward a futures	196
4.1.	Specifika kontraktů typu forward	196
4.2.	Specifika kontraktů typu futures	196
4.3.	Základní aspekty obchodování s kontrakty typu forward a futures	197
5.	Swapové kontrakty	202
5.1.	Standardní druhy swapových kontraktů	203
5.1.1.	Úrokové swapy	203
5.1.1.1.	Úrokové swapy založené na výměně fixních a variabilních úrokových plateb	204
5.1.1.2.	Úrokové swapy založené na výměně odlišně stanovených variabilních úrokových plateb	206
5.1.2.	Měnové swapy	206
5.1.2.1.	Měnové swapy založené na výměně pevných úrokových plateb	207
5.1.2.2.	Měnové swapy založené na výměně pevných a variabilních úrokových plateb	207
5.1.2.3.	Měnové swapy založené na výměně dvou různých druhů variabilních úrokových plateb	207
5.1.3.	Devizové swapy	207
5.2.	Nestandardní druhy swapových kontraktů	208
5.3.	Vzájemné kombinace standardních druhů swapových kontraktů	208

6.	Opční kontrakty	209
6.1.	Základní druhy opčních kontraktů a jejich charakteristika	209
6.1.1.	Kupní a prodejní opce	210
6.1.1.1.	Kupní opce	210
6.1.1.2.	Prodejní opce	210
6.1.2.	Opce evropského a amerického typu	210
6.1.2.1.	Opce evropského typu	210
6.1.2.2.	Opce amerického typu	210
6.2.	Základní aspekty obchodování opčních kontraktů	211
6.3.	Základní druhy opčních obchodů	212
6.3.1.	Základní způsoby použití kupních opcí	212
6.3.2.	Základní způsoby použití prodejních opcí	213
6.4.	Kombinace opcí	215
6.4.1.	Opční kombinace typu straddle	216
6.4.2.	Další druhy opčních kombinací	217
6.5.	Jiné možnosti využití opcí	218
6.5.1.	Opční listy	218
6.5.2.	Opční smlouvy „Cap“, „Floor“ a „Collar“	219
6.5.2.1.	„Cap“	219
6.5.2.2.	„Floor“	223
6.5.2.3.	„Collar“	223
7.	Syntetické (složené) finanční deriváty	225
7.1.	Syntetické opční deriváty	225
7.1.1.	Opce na termínové kontrakty typu forward a futures	226
7.1.2.	Swapce (opce na swap)	226
7.1.3.	Opce na některé druhy opčních smluv	228
7.2.	Pevné syntetické termínové kontrakty	228
KAPITOLA 9.	STRUKTUROVANÉ PRODUKTY	
1.	Vymezení strukturovaných produktů	229
2.	Strukturované dluhopisy	230
2.1.	Základní charakteristika strukturovaných dluhopisů	230
2.2.	Systemizace strukturovaných dluhopisů	230
2.2.1.	Systemizace strukturovaných dluhopisů podle jejich podkladových aktiv	231
2.2.2.	Systemizace strukturovaných dluhopisů z hlediska způsobů jejich splacení	232
2.2.2.1.	Strukturované dluhopisy s pevně stanovenými podmínkami jejich splacení	233
2.2.2.2.	Strukturované dluhopisy, u nichž disponuje právem volby jejich splacení emitent	234
2.3.	Další vlastnosti strukturovaných dluhopisů	238
3.	Investiční (strukturované) certifikáty	239
3.1.	Základní charakteristika investičních certifikátů	239

3.2.	Systemizace investičních certifikátů	240
3.2.1.	Systemizace investičních certifikátů podle jejich podkladových aktiv	240
3.2.2.	Systemizace investičních certifikátů podle způsobu závislosti vývoje jejich hodnoty na vývoji hodnoty jejich podkladového aktiva	241
3.2.3.	Systemizace investičních certifikátů podle časové ohraničenosti jejich životnosti	245
3.2.3.1.	Investiční certifikáty s pevně stanoveným termínem splatnosti	246
3.2.3.2.	Investiční certifikáty časově neohraničené	246
3.3.	Další vlastnosti investičních certifikátů	247

KAPITOLA 10. SOUČASNÝ VÝVOJ SVĚTOVÉHO FINANČNÍHO SYSTÉMU A JEHO PERSPEKTIVY

1.	Současné vývojové trendy světového finančního systému	249
2.	Globalizace světového finančního systému a její rizika	252
2.1.	Rizikové aspekty soudobého vývoje světového finančního systému	253
2.2.	Rizika celosvětové globalizace	255
Seznam použité literatury:		257